

HÁTTÉRANYAG

A BALATON FEJLESZTÉSI TANÁCS ÜLÉSÉRE

Vidékfejlesztési Program különít el forrást a Balatoni Kiemelt Üdülő Körzetre?

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásokról szóló 1305/2013/EU Rendelet nem teszi lehetővé a Vidékfejlesztési Program (VP) keretén belül térségekre vonatkozó fejlesztési igények nevesítését a dokumentumban, tehát nem áll rendelkezésre elkülönített forrás a Balatoni Kiemelt Üdülő Körzetre illetően, továbbá a VP nem támogat kiemelt projekteket. A térség települései amennyiben megfelelnek a VP-ben definiált vidéki térség kritériumainak támogatási kérelmet nyújthatnak be az elkövetkezendő időszakban megjelenő pályázati felhívásokra.

(Megjegyzendő, hogy készült egy kormány-előterjesztés „a Balaton Területfejlesztési Konceptióról és a Balaton Területfejlesztési Stratégiai Programról, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén a 2014-2020-as uniós forrásokból megvalósuló beruházásokról” címmel, melynek fejlesztései között a tervek szerint 17,8 Mrd Ft-ot a VP forrásaiból terveznek megvalósítani egészséges balatoni termékek címmel. Az előterjesztés nem járt még a kormányon, azonban ilyen célzott projektet a VP-ből nem lehet kiírni.)

A felhívások kezelik a Terület-és Településfejlesztési Operatív Program és a Vidékfejlesztési Program lehatárolását?

A VP pályázati felhívásai tartalmazni fogják azt a lehatárolási kritériumrendszert (vidéki térség), amely alapján elkülöníthetővé válik egymástól a két, uniós programdokumentum kedvezményezettjei. Főszabály szerint a 10 ezer lakosnál alacsonyabb lakosságszámú települések, illetve a tanyás térségek 10 ezer főnél magasabb lakosú települések külterületei a VP 6-os prioritásának támogatásaira lesznek jogosultak, míg a nem tanyás térségben levő 10 ezer fő feletti települések a TOP forrásait vehetik igénybe. A VP forrásaira ezen szabályon felül nem jogosult a főváros és az agglomerációjában található települések.

A Vidékfejlesztési Program célcsoportok támogatottságának változása:

A 2007-2014-es ÚMVP-t erős kritika illette azzal kapcsolatban, hogy az egyes tengelyekhez csoportosított forrás összegek és arányok tekintetében jelentősen támogatta a kevésbé munkaerő igényes, erős lobbierővel rendelkező, jól gépesített nagyüzemi növénytermesztést, és kevés forráslehetőséget biztosított a mezőgazdasági mikroállalkozások, családi gazdaságok, kisüzemi kertészetek és állattenyésztők kezdeményezései, LEADER kezdeményezések, és a vidéki életminőséget javító, egyéb termelő, vagy közösségépítő beruházások számára. Az új VP milyen intézkedésekkel kedvez a felsorolt célcsoportoknak, és ezek mögé milyen forrásokat rendel az előző ciklushoz képest? Az új V.P. milyen intézkedésekkel kedvez a felsorolt célcsoportoknak, és ezek mögé milyen forrásokat rendel az előző ciklushoz képest?

A következő programozási ciklusban a támogatások középpontjában (a VP beruházási forrásainak 80%-a) a vidéki mikro-, kis- és középvállalkozások lesznek, továbbá a nagy élőmunka-igényes ágazatok kiemelt (állattenyésztés, kertészet, élelmiszeripar) fejlesztése fog megvalósulni. A program intézkedéseinek felépítése biztosítja, hogy a források legalább 60%-a közvetlen gazdaságfejlesztésre juthasson.

Eljárásrend változásai:

Mi indokolta, hogy az új Vidékfejlesztési Programban (V. P.) a támogatások odaítélésére ne közigazgatási eljárás keretében kerüljön sor, hanem - hasonlóan más, nem EMVA forrású pályázathoz - polgári jogi alapon, támogatói okirat kibocsátásával, vagy támogatási szerződés megkötésével?

A 2014–2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 05.) számú Korm. rendelet minden Operatív Program számára egységes eljárásrendi szabályokat ír elő. Ez alkalmazandó a Vidékfejlesztési Programra is,

így az új támogatási időszakban kizárólag a polgári jog szabályain nyugvó támogatói okiratok kibocsátásán, illetőleg támogatói szerződések alapján kerülhetnek a pályázati források folyósításra. Az áttérést indokolta továbbá, hogy a közigazgatási rendszerben működő támogatási szisztéma sokkal merevebb, így lassabb és körülményesebb eljárást jelentett, mint a szerződéseken alapuló, gyors és rugalmas eljárásrend. Ez utóbbi mindenképpen a kedvezményezettek érdekét szolgálja majd. Mindezek mellett természetesen megfelelő hangsúly fektetünk az új rendszer megismertetésére.

Az elmúlt egy esztendőben a Miniszterelnökség szakállamtitkárságának munkatársai számos saját, és a vidékfejlesztésben érdekelt szervezet rendezvényén ismertették a Program tartalmát. Ezen fórumok minden esetben interaktív jellegűek voltak. A Program társadalmasítására a sajtó bevonásával Kecskeméten került sor 2015. április 1-én, ahol a helyszínen több mint 250 ágazati szereplő képviseltette magát és tájékozódhatott a Programban foglaltak felől. A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara egy kézikönyvet jelentetett meg, mely elérhető a Kamara honlapján és amiből minden gazdálkodó közérthető nyelven és részletesen tájékozódhat a Programról.

Az Irányító Hatóság a honlapján, közlemények formájában rendszeresen megjelenteti az eljárásrendi változásokat. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal hivatalos honlapja szintén sok hasznos, naprakész információt tartalmaz. Mindezek mellett a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat biztosítja az információáramlást a végrehajtásban érdekelt számára.

Milyen konkrét, a pályázók számára is érzékelhető előnyök fognak megmutatkozni ettől a változástól?

A támogatói szerződések jellegükből fakadóan egy mellérendelt viszonyt jelenítenek meg a pályázók és a kifizető ügynökségi feladatokat ellátó MVH, valamint mögöttesen az Irányító Hatóság között. Az közigazgatási szabályokon nyugvó eljárásrendben ez nem így volt. A kifizető szerv az ügyfelek felett állt, kapcsolatuk alá fölérendeltségi viszonyt mutatott.

A szerződéses viszonynak köszönhetően a támogatási jogviszony rugalmasabb lesz. Adott esetben lehetőség lesz a szerződések módosítására, így a kifizetési folyamatok felgyorsulhatnak. A jogviszonyban részt vevő felek egyelőek. Csökken a bürokrácia, a pályázatok elbírálása gyorsabb lesz és kevesebb adminisztráció fogja kísérni.

Az EMVA alapú pályázatok esetében az MVH korábban a formai és tartalmi értékelésben, a hiánypótlások kezelésében, az ellenőrzésekben és a kifizetésekben vett részt. Az MVH szerepe változik-e a korábbihoz képest?

Az MVH szerepe nem fog változni. Továbbra is kifizető ügynökségi feladatokat lát majd el. A támogatói okiratokat az MVH bocsájtja ki és a támogatói szerződéseket is az MVH köti meg a kedvezményezett féllel. Mindezt az Irányító Hatóság nevében és felelősségére teszi majd.

Az egyes műveletek tekintetében továbbra is használatos lesz-e az MVH-s Gépkatalógus, valamint az Építési normagyűjtemény, amelyek a bennük szereplő egyes tételek maximálisan elszámolható egységárát határozzák meg?

A gépkatalógus nem kap szerepet az új támogatási időszakban. Helyette minden pályázó kedvezményezettnek legalább kettő árajánlatot kell beszereznie a forgalmazóktól. Az Építési Normagyűjtemény a jövőben is irányadó lesz, annak évenkénti folyamatos frissítéséről az MVH gondoskodik.

Vidéki térségek fejlesztése:

Miként határozza meg az új VP. a vidéki térség fogalmát, miben fog ez különbözni a korábbi időszakhoz képest? (5000 fő lakosság, népsűrűség, városi státusz kérdése)

A 2007-2013-as időszakra vonatkozó DIT-ÚMVP-ben definiált vidéki térség lehatároláshoz képest változás történt annak érdekében, hogy az agrár- és vidékfejlesztési támogatások minél inkább a községi, a kisvárosi, illetve a külterületi területek gazdaságát fejlesszék, illetve az ott élő lakosság életminőségét emeljék. A változtatás alapján vidéki térségnek minősül a 2014-2020 közötti programozási időszakban az a település, ahol a közigazgatási jogállástól (város/község) függetlenül:

- a népesség 10 ezer főnél kevesebb (összesen 2960 település, 3,92 millió lakos, 74.862 km²);
- 10 ezer fő feletti lakossággal rendelkező tanyás települések külterületei (összesen 53 település, 1,61 millió lakossal, amelyből 84.291 fő lakik külterületen, 10.126 km²);
- nem jogosult a fent jellemzők ellenére sem: Budapest és a budapesti agglomerációhoz tartozó települések.

A 2014-2020 közötti időszakban ennek következtében tehát megszűnik az előző ciklus igazságtalan lehatárolási rendszere, ahol a városi jogállású és a 120fő/km²-nél magasabb népsűrűségű vidéki kistelepülések teljesen kiszorultak a korábbi támogatási rendszerből.

A Vidékfejlesztési Programban lesz-e lehetőség a vidéki területeken lévő, induló, vagy meglévő, de nem mezőgazdasági mikrovállalkozások támogatására, vagy ezek a vállalkozások kikerülnek az EMVA támogatás alól?

A vállalkozásfejlesztéshez kapcsolódó támogatások, elsődlegesen a Gazdaságfejlesztési Innovációs Operatív Program keretében kerülnek finanszírozásra. Ellenben az induló vagy meglévő nem mezőgazdasági mikrovállalkozások támogatására 2014-2020 közötti programozási időszakra vonatkozó Vidékfejlesztési Program keretében indítani kívánt „Nem mezőgazdasági tevékenységek elindításának támogatása - Mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja, mikrovállalkozás indítása (6.2)” című intézkedés keretében lesz lehetőség. Az intézkedés a helyi gazdasági alapok többretű kihasználásán keresztül, a vidéki térségekben mikrovállalkozások indításával, a vidéki térségekben a foglalkoztatás erősítését, szezonálisának ellensúlyozását hivatott elérni.

Lesz-e lehetőség vidéki településeken a korábbihoz hasonló szálláshely-fejlesztésekre (vendégház, falusi szálláshely, tábor), vagy ez a téma kikerül az EMVA támogatásból?

Mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja (6.2) és a nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására és fejlesztésére irányuló beruházások (6.4) című intézkedésen belül, mikrovállalkozások részére lesz támogatott szálláshelyek fejlesztése, EMVA forrásból. Kiemelt fejlesztési célterület a mezőgazdasági termelők által kialakított és működtetett falusi és egyéb vidéki turisztikai attrakciók és szolgáltatások továbbfejlesztése.

Milyen változás várható a HACS-okat illetően területi szinten (földrajzilag)?

Az új időszakban a LEADER Helyi Akciócsoportok részére előírás a megyehatárhoz való igazodás, amely a legtöbb esetben a homogén, társadalmi-gazdasági szempontból egyaránt összetartozó térségeket tekinti a vidékfejlesztés célterületeinek. Ettől a szabálytól eltérni csak rendkívül indokolt esetben lehet. Pl.: ha egy adott mikrotérség társadalmi-gazdasági térszerkezete, közlekedése megyehatártól függetlenül alkot egy egységes organikus egységet, így a térséget érintő mesterséges szétválasztás hátrányosan érintené az adott földrajzi egységet.

Összetételükben mennyire marad meg az előző ciklusban kialakult szerkezet, változik-e feladatkörük, jogkörük?

A helyi akciócsoportok elsődleges feladata, a helyi civil, önkormányzati és vállalkozói szféra együttműködésével kialakított helyi fejlesztési stratégiában meghatározott célok megvalósítása, a helyi igényeken alapuló fejlesztések elősegítése. Az előző időszakhoz hasonlóan, a HACS-ok operatív tevékenységeinek ellátására munkaszervezetet hoznak létre, melynek feladata a stratégia megvalósításnak előmozdítása, a potenciális kedvezményezettek támogatása érdekében a műveletek kidolgozása, valamint a pályázatok előkészítéséhez nyújtott általános információ és tanácsadás.

A 2007-2013-as ciklustól eltérően, az MVH által delegált tevékenységek ellátása nem fog a munkaszervezetek feladatkörébe tartozni, tehát nem fognak kifizető ügynökséghez tevékenységéhez hasonló feladatokat ellátni.

Ugyancsak változás az előző időszakhoz képest, hogy a HACS-oknak „helyi fejlesztési ügynökségi” szerepeket kell magukra vállalniuk. A működési forrásaik kiegészítése érdekében szükségessé válhat, hogy bizonyos szolgáltatásokat (pályázatiírás, projektmenedzsment, tanácsadás, stb.) piaci alapon szolgáltatassanak a térségi szereplők számára.

A korábbi témák közül (ÚMVP III-IV. tengely) melyek maradnak a HACS-oknál, és melyek kerülnek át a központi pályázati rendszerbe?

A 2014-2020-as időszak Vidékfejlesztési Programja a merev tengelyek helyett, rugalmas prioritások mentén allokálja a támogatási forrásokat. A vidékfejlesztés támogatása (melyet az előző ciklusban a III. és IV. tengely tartalmazott) a 6. prioritás mentén fog megvalósulni. A prioritás megvalósítását szolgáló intézkedések közül a LEADER forráskerete fölötti rendelkezés marad a HACS-ok jogkörében, a vidékfejlesztési támogatások többi intézkedése központi felhívások alapján kerül meghirdetésre.

A pályázati kiírások során milyen módon kívánják biztosítani, hogy a 2007-2013-as időszakban megvalósított, több lépcsős fejlesztések első elemei megfelelő lehetőséget kapjanak a folytatásra (pl. műemlékek felújítása, termelői piacok kialakítása, stb.)?

A Vidékfejlesztési Program 7-es intézkedése több olyan műveletet tartalmaz, melyek révén a 2007-2013-as időszakban megvalósított, települési infrastruktúrát javító fejlesztések tovább bővíthetők, a megkezdett fejlesztési irányok folytathatóak. Ilyen műveletek például:

- *állami vagy önkormányzati funkciót nem magában foglaló közösségi funkciókat ellátó létesítmények energetikai korszerűsítése, ill. megújuló energiaforrások használata;*
- *helyi termékértékesítést szolgáló piac infrastruktúrájának fejlesztése;*
- *a településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója és energetikai korszerűsítése;*
- *a településen bárki által igénybe vehető közétkeztetést végző intézmények konyhájának fejlesztése (többek között: gépek, berendezések, eszközök beszerzése, beépítése, gépjármű beszerzése), továbbá az ehhez kapcsolódó helyi alapanyag-beszerzés, -raktározás és -előkészítés, valamint a központtól távol eső településrészekben az étkeztetés megoldása.*
- *köz-, és vagyonbiztonságot szolgáló fejlesztések: polgárőr, mezőőr szolgálat jármű, és eszközbeszerzései,*
- *falu- és tanyagondnoki szolgálat fejlesztése jármű-, és eszközbeszerzéssel,*
- *többfunkciós közösségi tér/szolgáltató központok létrehozása, fejlesztése.*

A fenti műveletekhez kapcsolódó támogatási szempontokat a pályázati felhívások kialakítása során fogják kiválasztani a Miniszterelnökség munkatársai az illetékes ágazati szereplők bevonásával.

Az 1.2.2. Tájékoztatási szolgáltatás c. művelet keretében létre fognak-e hozni valamiféle helyi információs hálózatot, vagy ezt a szerepet a központi információs csatornák és a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara szakemberei fogják ellátni?

A tájékoztatási szolgáltatás (1.2.2) művelet keretében támogatandó hálózat célja a szolgáltatást igénybe vevők részére rendszeres, térítésmentes, ügyfélszolgálati irodákban elérhető szolgáltatás biztosítása, naprakész információkat szolgáltatva ezzel többek között az aktuális szakmai és agrárpolitikai kérdésekről, jogszabályokról, illetve a támogatási lehetőségekről, azok feltételeiről. A szolgáltatást nyújtó szervezet kiválasztása közbeszerzési eljárás keretében fog megvalósulni. A támogathatóság feltételei között szerepel, hogy a szervezet országos lefedettségű ügyfélszolgálati hálózattal, továbbá tájékoztatási és ügyfélszolgálati tevékenység ellátásában tapasztalattal rendelkezzen.